

Politici hebben boodschap van kiezers niet begrepen

Door Maurice de Hond

Direct na de verkiezingen van 15 mei buitelden de politici van de ‘oude’ partijen over elkaar heen om te verklaren dat ze de boodschap van de kiezer hadden begrepen. Politiek moest op een andere manier gaan plaatsvinden. Men wilde meer rekening houden met de kiezer, wat dat dan ook mocht betekenen.

Na het openbare en collectieve zelfmoordproces van de LPF hebben we heel snel weer nieuwe verkiezingen en de politici kunnen bewijzen dat inderdaad begrepen hebben wat er op 15 mei is gebeurd.

Maar alles wijst erop dat de ondergang van de LPF voor die “oude” politici als bewijs wordt gezien dat veel bij het oude kan blijven.

Dat is echter een totale miskennis van wat er feitelijk bij de kiezer aan de hand is en de aanzet van de campagnes rondom de nieuwe verkiezingen laten zien dat men weinig heeft geleerd. Op vele manieren uit zich dat. In dit artikel probeer ik hiervan een beeld te geven.

Wat was de reden dat in een snel tempo de kiezer was uitgekeken op de Paarse coalitie? Ik ben ervan overtuigd -en onderzoeksmateriaal staft dit- dat de Nederlanders steeds minder vertrouwen kregen in de daadkracht van de Nederlandse politici en de slagvaardigheid van de Nederlandse politiek. Dat latente gevoel werd manifest gemaakt door het optreden van Fortuyn. Die politici die werden gezien als een symbool van het bestaande politieke establishment (zoals Kok, Melkert en Dijkstal) daalden in korte tijd in aanzien en dat was op 15 mei in de verkiezingsuitslag terug te vinden. Als Fortuyn niet was vermoord dan had hij zeker meer dan 40 zetels gehaald en had ook het CDA maar beperkt gewonnen.

Omdat Balkenende geen onderdeel was van het oude establishment en naar het gevoel van de kiezer zowel authentiek als oprecht was kreeg hij een deel van de winst die anders naar Fortuyn was toegevloeid.

Bezien we de ontwikkeling van de peilingen van de afgelopen 6 maanden dan zien we dat onder invloed van de sterke daling van de LPF vrijwel alle andere partijen stegen. Maar dat kwam niet door de verhoogde aantrekkingskracht van die partijen, maar is volledig toe te schrijven aan het gedrag van vrijwel alle prominente LPF-ers.

En nu hebben we dan over ruim twee maanden nieuwe verkiezingen.

Politici kunnen nu bewijzen dat ze echt begrepen hebben wat er bij de kiezers leeft.

Voor die test lijken ze echter vrijwel collectief te falen.

Allereerst is men zich niet bewust dat juist de afgelopen zes maanden het vertrouwen in de politiek en de meeste afzonderlijke politici fors verder heeft doen dalen. Op dit moment scoort het vertrouwen in de politiek circa een 4.5. En halen nog slechts 2 actieve politici een 6 of hoger (Marijnissen en Balkenende). De meeste vooraanstaande politici zijn in de afgelopen twee maanden circa 1 punt gedaald van scores die toch al niet hoog waren.

De beste manier op dit proces om te draaien is op een andere manier dan voorheen de kiezer tegemoet te treden. Je weg te houden van "politieke spelletjes" en als partij mensen naar voren te schuiven die niet de last van het verleden met zich dragen.

En wat gebeurt er dan direct na de val van het kabinet?

Terwijl Zalm tot kort daarvoor de voorvechter was van het Regeerakkoord en de daarin vastgelegde afspraken neemt hij op onderdelen daar nu afstand van. Hoewel het CDA wat minder uitgesproken is begint die partij ook in het openbaar de PvdA niet meer uit te sluiten. En we belanden in een soort klassieke verkiezingsstrijd waar op dit moment in de tijd eigenlijk geen kiezer op zit te wachten. We willen kordaat geregeerd worden en wel zo snel mogelijk. We willen ons keihard kunnen uitspreken voor of tegen het voortzetten van een CDA-VVD kabinet op basis van het –iets aangepaste- Regeerakkoord.

En door die keuze de kiezer niet te geven zijn VVD en CDA een weg ingeslagen die net zo onvoorspelbaar zal zijn als de weg die we naar de laatste verkiezingen hebben afgelegd. Als ze niet opletten en er een soort traditionele campagne van maken dan branden Zalm en Balkenende net zo af als mensen als Melkert en Dijkstal!

In dezelfde categorie valt het totale onbegrip bij De Graaf en Van Nieuwenhoven wat er aan de hand is. Op zichzelf zijn het keurige mensen die staan voor wat ze vinden. Maar beiden begrijpen niet dat ze geen specifieke aantrekkingskracht hebben voor grote groepen der kiezers juist omdat ze zo een onderdeel zijn geweest van datgene waar de kiezer eigenlijk op is uitgekeken. De Graaf heeft geen idee hoe het kan dat 30% van de Nederlanders zegt D66 een kans te geven en maar 3% vandaag die partij zou stemmen. Want als hij dat had dan zou hij nu niet een campagne voeren om wederom de lijsttrekker te worden van die partij. Door een relatieve buitenstaande, zoals Lodewies van der Laan die rol te gunnen, is er een veel grotere kans dat D66 meer van haar totale potentie realiseert.

En Van Nieuwenhoven maakt in principe een zelfde fout. Zij zal heus een deel van de weggelopen PvdA'ers weer naar zich toe kunnen trekken. En de PvdA haalt heus wel die 30 zetels. Maar dat is historisch gezien nog een dramatisch laag aantal. En als zij echt wil voorkomen dat CDA en VVD de meerderheid halen dan zal zij de ruimte moeten geven aan iemand die door de kiezer als iets nieuws wordt gezien, niet besmet met de oude beeldvorming, en dat is Wouter Bos. Pas dan bewijst ze dat ze echt een groot politicus is.

De komende weken zal laten zien of de sleutelfiguren in de politiek de echte boodschap van 15 mei hebben begrepen. En als ze dat niet tonen dan zal 22 januari wel eens een nieuwe bijdrage kunnen zijn in de verdere destabiliteit van de Nederlandse politiek.

.

